

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (6 fősége lombard-velencei kir. koronázási pompája Milanóban; budapesti napló: részletek a pesti tüzről; gyermekek adakozása, magyarjátékszíni előadások; a bécs-győri vasút 's pozsonyi hid ügye; Battyányi Kázmér gr. jótékonyága, 's a t.) Amerika (a linc-törvény Uj-Orleansban ismét divatba lép; tengeri áradás; 's a t.) Portugália (kedvező gazdasági hírek; 's a t.) Spanyolország (a morellai szerencsétlenség okai; Espartero támadólag kezd munkálni; Madridban új ministerség; 's a t.) Anglia (a belgák királya 's királynéja Ramsgateben; a hajógyárakban rendkívüli munkásság; az oudei hg személyleírása; a schweizi ügy; O' Connell beszéde a' cirkilakomán; 's a t.) Franciaország (a' hadminisiter nyilatkozata Bugeaud ellen; töredék Chateaubriand leveléből; constantinei hírek; 's a t.) Belgium. Törökország. Hollandia. Schweiz. Gabonaár. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. kir. fősége nek koronázása Milanóban f. hó 6-án rendkívüli fénytel ment véghez; az ottani lap arany bőttükkel nyomva jelent meg azon nap 's a' vas korona ábrázolatával díszítve. Hajnal hasadtakor 101 álgyulövés tudatá az örvendező néppel a' nagy ünnepélyt. 9 órakor következő renddel indult meg a' koronázási pompavonal a' cs. kir. palotából: gránátos csapat; gyalog udv. eselenség; városi zászlóvivők párosan, a' milanoiakat és velenceieket kivéven, kik hátulmenének; városi podesták egy-egy tanácsossal; a' paduai 's paviai tud. egyetemek; milanoi 's velencei képező művészetek akad.; tartományi 's központi küldöttek; a' két kormányzó; apródok; asztalnokok; kamrások; tit. tanácsosok; a' lomb-velencei herold ezimerköntösből, forgós süveggel 's fölemelt pálczával; a' főlovászmester karddal; a' főpohárnok kir. pálczával; fősztalnok az országalmával; a' főkamrás a' koronával arany himzetű kék és sárga bársony párnán; az alkirály; ő fős. gazdag koronázási köntösből, cs. házi köpönyeggel, mellynek uszalját apródok vevék, fején házi koronával, 4 rendlánczsal 's a' katonai rend nagy szalagjával, mennyezet alatt, mit 8 kamrás vitt, környezve az arany gyapjas és egyéb es. k. rendek nagykeresztessel; két oldalról testőrségi kapitányok; a' fősegéd; lombard-velencei testőrség; esatlósok 's egy gránátos osztály. A' császárné ő fős., fhgek, fhgnők 's egyéb főuraságok földalatti folyosón mentek a' székesegyházba, hová a' pápai követ 's kísérei 3 hatlovas hintón kocsiztak. Az ajtónál a' papság fogadá ő főségét, 's onnan az oltár köpönyege uszalját két püspök vevé. A' főoltár előtt mondott könyörgést térdelve hallgató ő fősége, azután az oltár felső lépcsőjén gazdag párnára térdelt 's elolvasá az esküt, melly után e' szókkal érinté az evangéliomot: Così Iddo Ci ajuti! (Isten engem úgy segítjen!) Eskü után a' papság áldást monda ő főségére. Ezt követé a' szentelt olajjal fölkenetés az érsek által, mit egyházi szertartások 's fényes isteni tisztelet váltának föl. Koronázás után dobszó 's trombitaharsogás közt az egész koronázási vonal kitézött renddel a' cs. kir. palotába tért a' pompás koronázási lakomára. Este ki vala a' város világitva 's a' színházakban díj nélkül adattak mutatványok, a' nép pedig örömjajgás közt tölté az éj nagyobb részét különnemű mulató helyeken. Sept. 8-án fényes pompával Monzába szállíták a' vas koronát, melly alkalomkor ő fősége rendelni méltóztatott: hogy a' koronázás alatt használt kard 's palást örök emlékül szinte a' monzai sz. egyházban őriztessenek ezentul. Az országpálczát 's golyót Velencebe fogják hasoló célból szállítani. Sept. 9-én szemlét tartá ő fős. a' Milanóban állomásozó sereg fölött lóháton, 's legf. elégtételt nyilvánítá a' hadi gyakorlatokkal.

Budapesti napló. A' f. hó 15-ikén támadott tüznél, mellyről mult számunk bővebben emlékezék, Lónyay János m. kir. helytartósági tan. 's kir. biztos első jelent meg a' vész színhelyén Krajnik Imre biztossági tollvivő kíséretében, czelszerű munkálatra személyes példával is ébresztvén az oltókat, kik közt a' katonaság, Vécsey b. altábornagy 's Schmeling vezérőrnagy parancsi alatt, leginkább a' kir. hajóhivatalt törekvők megmenteni, mi csakugyan sikerült is fáradozásának 's annál üdvösü vala, mivel a' hajóhivatalról a' dühöngött iszonyu szél mellett, bizonyosan a' városra is elterjedt volna a' gyuladás. Eichholtz polgármester, Havas főbíró, 's egyéb városi tisztviselők példás buzgalommal vezérlek elejétől végig az oltó rendszabályokat, egyszersmind biztosítván a' lángokból kimentett tárgyakat; munkásságuknak több ház-megmentést köszönhetni. Wesselényi Miklós b., valamint hat hónap előtt a' vízvészkor, ugy most a' tüznél is szabadító nemű gyanánt jelent meg, 's vele együtt Stähly, Eckstein, Engelmüller, Mendel Dávid 's egyéb elszánt emberbarátok buzdító példával lelkesíték munkálatra a' bámész népet 's léha oltókat. Nadorunk ő cs. kir. fhgsége f. hó 19-ikén visszaérkezvén Al-Csutról, ki sem szálla hintájából, hanem egyenesen a' vész helyére sieté, hol mélyen meghatva az iszonyu szerencsétlenségtől vigasztaló 's bátorító szókat intéze a' kárvallottakhoz. A' kárt mint említők millió váltó forintba bősülük. O. Z. — A' budapesti vízkárosultaknak nem rég következő segély érkezék Nagy-Szebenből: Waechter ottani gyakorlati orvos fiaeskája, ki még alig haladá tul 9ik évét, kéré atyját, engedné meg neki, hogy 15 napig reggeli 's esteli nélkül lehessen, 's e' tartózkodást váltsa meg naponkint 12 váltó krral; anyját pedig kéré, hogy bizonyos csekély dolgokat vihessen véghez 2 v. forintért 's így összesen, 5 v. ftot küldhessen a' budapesti vízkárosultak fölsegéllésire, Waechter 13 évü leánya követé e' példát és szinte 5 v. for. küldé, mit a' két jó gyermek derek atyja 24 forinttal szaporított a' budai szegényi intézet számára. — Nemzeti színpadunkon f. hó 19-ikén először adták szép számú közönség előtt: „Pókaiak“ eredeti szomorujáték 4 felv. irta Szigligeti. A' közönség elégtelül fogadá szergalmas fiatal drámaírónk ez újabb művét, 's több helyét, jelesül a' 3ik felvonásban, zajos hosszas tapsra méltatá. E' mű darab ideig szerencsés sikerrel maradhat repertoiron, főleg ha a' 4ik felv. elejét megrövidítendé a' szerző, mert a' két Pókai közt hosszas tusakodás kissé unatós. Egyébiránt a' közönség egy része örömet látott volna több árnyéklatot a' darabban; a' nagylelkűség igen sok 's jó formán bizonyos, már divatból kiesett, modorra emlékeztető,

ellenkezőt pedig alig hallhatni a' darabban, mert Székfi sokkal csekélyebb jelentésű, hogy sem annyi föllengős nagylelkűség mellett hathatós sikerű árnyékot képezhetne; a' némberek pedig azon észrevételt tevék, mikép Pókai Péter nem szerethető oly hévvel Jolánt, mint szája vallá 's az angyalszelid hölgy érzelme érdemlé, mert különben föl nem áldozta volna őt testvér bátyjaért, különben is egyenesen a' természettel ellenkezővén, hogy őszintén szerető férfi csupán érette élő hölgyet testvéreért fölálldozhasson, főleg, ha előre tudhatja, hogy halálát a' szeretett lény tul nem élhetendé. Némelyek azon jelenettel is elégtelnek valának, midőn Békessy partvezér gyalázatos esellel törekszik hálóba keríteni Bátorit fejedelmet, 's Pókai Péter, a' majd természet fölött nemeslelkű férfi, egy szót sem szól Békessy szándéka ellen, hanem titkon az ellenséghez siet 's alattomban hiusítja meg a' partvezér ocsmány tervét, holott csak illett volna legalább próbát tenni Békessynél, gyalázatos szándéka megváltoztatására. Mi az előadást illeti, azt egészben sikerültnek mondhatni, némely szerep-neműadást és „stylizálást“ feledvén, különösen az utóbbi igen kellemetlenül hat a' közönségre, melly szomorú jelenetben is kacajra kénytelen fakadni, ha „baráti barátság“ 's egyéb illy fonák kifejezések érik füleit. Lendvayné (Jolán) 's Laborfalvi Róza (özv. Pókainé) lelkes játéka legszigorubb bírálót is kielégíthete; Bartha (Bátori István) a' 3dik felvonásban kissé hideg volt; László és Lendvay (Pókai testvérek) jelesül füstök azon indulatok, mellyek szerepeiket éltetik. A' szerzőt kétszeri kihívással tisztele a' közönség. Sept. 20-án „Tündérváros Magyarországon“ című két felv. vigjátékot adák színészünk, mellyben Déryné 's Szerdahelyi (Marscs és Ferenc) mindig kedves jelenetek. Felvonások közt Várai „Holdkóroshölgy“ című dalműből magánydalt énekle, Komlóssy Ida 's Szöllősy pedig nemzeti táncot lejtének; 21-én „Saluzzoi Corona“ szomorú játék 5 felv. került színre; holnapután (24-én) pedig „Ariadne, a' könnyelmű nő“ fog adatni Kúthy Lajostul. —

A' bécs-győri vasuti társ. ideigl. választmánya f. hó 7-ikén fölszólítá Pozsony város tanácsát, küldöttség nevezésére, melly tanácskozzék Pozsonyban a' Dunán építendő hidról a' vasut vállalkozói által, hogy így a' vonal egyenesen keresztül mehessen a' városon, addig pedig a' mostani hajóhidat, vagy a' vasuti vállalkozóknak, vagy csak 2 évre bérbe adatni kérévén. A' tanács azonnal kinevezé a' biztosságot.

B. Mednyánszky Aloiz b. t. tanácsnok m. k. kamrai alelnök, m. tud. akad. igazgató 's tiszteleti tag ur ő magának mint Nyitra vmegye kinevezett főispánjának, e' hivatalába iktatása f. h. 18-án ment véghez Nyitrán. Köztudomásu, hogy a' nyitraiak illy kinevezéshez különben is csak szerencsét kívánhattak, 's nyilatkozásaiik tanúsága szerint, igaz méltatással kívántak is magoknak; de mégis meglepetve láthaták a' jelenvolt vidékiek, mikép azon ünnepiség, melly illy alkalomkor történni szokott 's mellyből itt is a' lehetőség mindent kimerítének arra, hogy karaktert adjon az iktatásnak, — szembetűnőleg elégtelen volt kifejezésére azon lelkesülésnek, mellyel a' RR őszintén 's himezetlenül buzogtak fogadni megyéjük új kormányzóját; noha különben hasonló ünnepi fényre a' vidék legidősb lakosi sem emlékeznek. Ezen karakter átsugárzott az elfogadásnak és beiktatásnak valamennyi még legapróbb részletein is. Az egésznek külsejét különben a' következőkre vonhatni röviden össze. Beiktatás előtti nap délután mint beérkezési napon, — szokás szerint fényes küldöttség járult a' főispán ur elibe. A' bejövét történt a' RR, vendég-küldöttségek, banderium, testületek 's nép sorai között. A' RR testülete Nyitrában, mint tudva van, igen számos, 's mi illy alkalomkor ünnepi tekintetet emelheté, volt a' küldisz, melly az előkelő közép kart kitüntetni szokta. A' vidéki megyei küldöttségek közül a' trencsényi — hol a' főispán ur egyszersmind helytartó — nyolezvan személyt fölül haladott. A' banderium járás szerint volt fölosztva 's vezérelve; egyiknek saját öltözete volt lobogó kék ing és lábbeli vörös övvel, mint hajdan francia háborukor az önkényes felköltök csapatjaé. A' nép, különösen a' nyitrai polgárok, egyszerű de ősi magyar öltözetben — minő közönségesen felsőbb megyékben a' vagyonos néposztály viselete — tisztelkedtek. A' beiktatás gyűlést maga a' főispán ur — minthogy kir. biztos bevezetéstől kegyelmesen föl vala mentve — nyitotta meg igen velős magyar beszéddel, érintve jelszavát hatási pályáján: t. i. a' törvény 's emberiség szavát; mire az esküt Ürményi püspök ur előmondása után tevé le. Válaszolt a' RR részéről Majthényi kanonok, Marczibányi esász. kam. és első alispán, a' fő- és aljegyző, Szerdahelyi Lőrincz 's többen szinte velős tartalommal, hol mindennütt az őszinte lelkesedés a' fejedelem kegyes választásán; 's buzgó ragaszkodás trón 's országos intézvényink iránt, ragyogott át. Végbe menvén így a' beiktatás, a' főispán ur a' tisztelkedésül kiállott banderium 's fegyveres polgárság sorait járta el — mindenütt 's mindenkit a' neki olly fesztelen nyájas leboacsátkozással fogadva 's viszont olly ritka lelkesedési ömlengéssel mindenütt 's mindenektől fogadtatva. A' lakoma négy táblára volt fölosztva összesen mintegy 700 személyre. Poharak ürültek a' fős. fejedelmért, nadorért, a' főispánért 's hitveséért, a' megyeért és szomszéd megyékért 's a' t. Első este ugyan az egész város, a' beiktatás napján pedig a' megyeház ujo-lag is kivilágítva tündöklött. Az egészet fényes táncmulatság rekeszté, mellynél a' főispán ur egész reggelig a' RR 's bősös vendégei örömben 's derűségében osztakozott.

M. Vásárhelyen sept. 3dik 's azt követő napjain tartaték a' ns. maroszéki RR közgyűlése. Első teendője vala e' gyűlésnek a' hódulati 's egyesületi hit ünnepélyes letétele, vagy is azon kötelességek szentesítése, mellyeket hazaminden fiának teljesíteni kell, mind fels. fejedelmünk 's uralkodó-háza jogai, mind hazánk polgári alkotmánya, őtalma és sérthetetlen

fentartása iránt. Azon készség 's lelkesülés, mellyel az ezrekre menő számban összegyűlt székelység alattvalói 's hazafiai örök hűségsküjét letévé, hazánk történeti által is tanusított bizonyosága volt annak, hogy a' székelység nemes, fejlődése iránti hűségével, csupán ősi szabadsági érzetének élénksége mérközhetik. A' köztanácskozások szelleme szép jövőndőt ígérő volt, a' mennyiben minden szónoklat az elnökileg szerencsés tapintattal kitűzött közjó segedelmezésében központosulván, a' nemes szék székelésének 's várákozásának megfelelő több üdves határozat keletkezett, jelesül: választott tagokból álló rendőrségi biztosság állítván fel, a' kisebb de aggodás-gerjesztőleg eláradott vétségek kinyomozására 's szabályozására, biztosságok nevezettek az országos-utak készítését könnyítő 's az idő kívánatának megfelelő fogház építését lehetségesítő, terveket készitendő; Wesselényi Miklós bárónak kérelemlevelében nyilvánított kívánatához 's méltányolt hazafiai érdemeihez mérsékelt bizonyítvány adatott; a' tisztujtás három hónap alatt tartandó közeebbi közgyűlésre halasztott 's a' t. Mind ezen 's több tárgy feletti tanácskozások a' tapasztalás iskolájában okultnak látszó 's békélni kész felekezetesség enyésztre mutatolag folytak, reményt nyújtó bizonyosággal annak, hogy ha a' kitűzött közérdekű tanácskozási czél valósitása törvényen alapuló eszközök segedelmével törvényszerűleg intéztetik, a' köztanácskozás külső méltósága fentartásán kívül, a' süker is biztosítva van. (E.H.)

Battyányi Kázmér gr. bicskei (Sz. Fejérmegyében) uradalmabeli alattvalók nem tudják elfeledni azon sok jótéteményt, mikkel őket földesur grófok a' legközelebb mult egy pár év óta halmozá. Ugyanis: 1) A' gróf az iskolás gyermekeket maga költségin taníttatja; 2) több év óta homokos földjei miatt néhány jobbágy rövidséget szenvedvén, ezeket kármentesíté; 3) tavali őszi hideg esős idő miatt eldögölt 30 darab ló árát 600 p.fr. a' károsultaknak megtérítette; 4) még legkisebb szolgálját is öregségében jeles nyugpénzzel látja el; 5) a' koldusok évenként bizonyos buzával elégtettek ki; 6) egy könyörgőt sem bocsátott még üres kézzel magát; 7) az illetőségen felül egy nagy darab erdei legelével és bő tűzfaizással ruházta föl a' népet, mikért is foghatlan háláját nyilatkoztatja az egész közönség nevében Fejér István m. k. bíró.

Eger, sept. 18kán: Folyó hónap 10kén délelőtt jeles hadi ünnepellyel függesztették föl a' Benczúr ezred fősebesének, Lóráncz Ferencnek, mellére az ő es. kir. felségétől hosszas szolgálatiért jutalmul nyert polgári arany érdempénz. Millanovich őrnagy a' székes főgyűlés előtt német ajkon előadván a' jutalmazottnak majd 30 év folytában szerzett érdemeit, ezeket ugyan- csak benczúr-ezred kapitány Czigan Imre hazai nyelven mondá el. Ezután a' jeles sebesnek gr. Castiglione tábornok-őrnagy függeszté mellére az érdempénzt, mit a' felséges jutalmazó királyt éltető buzgó köz fölkialtás követett. — Egerben a' szőlőtermés úgy van, hogy csupán foltonként látszik valami a' tőkéken; azonban ha az eső reményünket el nem mosandja, kevésben jó léhez bizhatunk.

A m e r i k a .

Ujorleansban ismét fogantatva vevék a' linc-törvényt; Lee nevű férfit, ki a' legiszonyatosb kegyetlenségeket követé el nőjén, a' törvények hiánya miatt, csak két évi börtönrre ítélek. Linc bíró kívánatára az ítélet megvizsgálák és az eskütszék méltatlannak nyilvánítá őt, hogy továbbra is férfi maradjon, mívet visszaélt férfi jogával. Ez okból átadák őt a' népnek, hogy hajtaná végre rajta a' linc-törvényt, mire egy sebes segedelmével legiszonyatosabban megcsönkíták őt. Erre következő jegyzést tesz a' kereskedési Bulletin: „Az elkésért nép haragja a' nyomorultat tömlöcse ajtajaig üldözé; a' vétkesen nemsajnálkozhatni ugyan, de méltán kérdezhettük: vajjon alkalmas és illő mód é ez a' vétkest büntetni? Az ítéles 's büntetés hatalmát átadhatni é egész biztossággal az ingerült tömegnek? Hihetőleg Linc bíró 's társai: „Fiat justitia, ruat coelum“ elv szerint intézik tetteiket.“ Erre az ujorleansi Mch következőleg nyilatkozik: „Tekintetbe nem véve azon könnyelműséget, mellyel a' Bulletin ez eseményről szól, mégis az által az ország törvényit borzasztólag véljük megsértetve, mi gyors és komoly feddést kíván. A' Bulletin a' törvénysértést szépitni akarván, megjegyzi, hogy a' tett részesei csak azt tevék, mit igazságosnak láttak. De ha egyeseknek vagy többnek, a' törvény felsősége nélkül, azt tenni szabad, mit igazságosnak látnának, akkor az emberi társaság természeti állapotjába tér vissza. Mindenki kezdhet akkor szomszédja ellen kiúrtó háborút 's a' gyilkolás lélekisméretlen dolog lesz, nihelyt a' gyilkos hiszi, hogy az igazság részin van. Az illy tan iszonyu 's meg vagyunk győződve, miszerint a' Bulletin kiadója olyasmít monda, mit jól meg nem fontolt. A' Lee által elkövetett vétség igen iszonyu ugyan 's több tiz gyilkolásnál; de mivel őt a' törvény súlya nem érheti, nincsenki azért följogozva, a' törvény hiányán az által segíteni, hogy őt megcsönkítsa, az utcán lelője, vagy más akármí módon megbüntesse.“ — A' nagy tavon a' víz folyást növekedik 's már négy lábnyi az áradás; néhol egész majorságok vízben fekszenek. Ujyorkba érkezett bórkereskedők e' vizáradás okát abban keresik, hogy egy folyam, melly ezelőtt úsidőtől fogva a' Hudson-bayba önlék, most torkolata talpak 's más faszerek által bedugulván, egészen a' nagy tőfelső részibe foly. — Rio-janeiroi július 11eig terjedő hírek szerint Araugo Lima ideigleni brazíliai kormányzó 3 ezer főnyi idegen seféleg létegesítésit illető javaslatot vive keresztül a' tanácsban; 's e' sereg Rio-Grande do Sul tartományban fog használtatni a' kormány felsősége tökéletes kivívására. Calmon pénzügyminister az utolsó kölcsönből igen keveset mutathat elő a' pénztárban 's nem sokára ismét új segélyt fog a' kamráktul könyörgeni. A' francia ostromzár még folyást tart legnagyobb szigorral, 's nincsen is kilátás békes utáni kiegyenlítésre. —

P o r t u g á l i a .

(Angol Courier.) Lissaboni hírek aug. 31eig terjednek; szerintük das Antas gr. a' királynéhoz fölírását intéze, mellyben ellenmond azon híreknek, mintha ő cartistákkal szövetségben állana, 's megújítja előbbi nyilatkozatát az alkotmány részire. — Az aratás igen gazdag volt; a' szüretül is sokat reménylenek. Portóból tetemes mennyiségű bort szállítanak el, főleg Braziliába. — A' cartistai tudósítások azon különös eseményt említik,

hogy Portugáliában a' három utolsó év alatta' művelt föld az ország harmadára növekedett, ez előtt csak egy negyedét tevé, noha szüntelen belmozgalmak és pártháboruk zavargaták az ország esendét. — Baioa testvere, guerillafőnök, 30 lovag kíséretében Venda Novába rontott, és hat lovag-ört elfogott; lovaikat szerszámostul magához vevé, a' katonákat pedig szabadon bocsátá. A' hatóságul ezután harmincz alafát kért, mit készpénzzel kifizete, 's hat órai ott mulatás után békén tovább állott kíséretével. — Portói levelek szerint valósul azon hír, miszerint mind a' tanács mind követkamra részire a' septemberi vagyis mozgalmi pártból választottak követekeket. —

S p a n y o l o r s z á g .

Madrid, sept. 2kán: Egy külföldi tábornokkari tiszt, ki Oraa főhadiszállásán hivatalt visel, a' morellai szerencsétlenséget csupán Oraa hibás rendelményinek 's főtisztei ügyetlenségének tulajdonítja, a' kormányt pedig épen nem véli okozhatónak, mivel ez 2 millió alafával látá el a' központi hadserget, holott Oraa csak 1,800,000et kívánt. Hogy a' hadsereg mind e' mellett is szükségét szenvedé, csupán onnan szármozék, mivel Oraa igen messzire nyomult 's Alcanizzali összeköttetését nem biztosítá. Továbbá, a' részlovést olly távulból eszközölteté, hogy csak igen kevés golyó juthatott kitűzött céljához. Minden óvó készület nélkül egész óranegyedig legnagyobb tűzben kelle harcossinak állniok, mielőtt a' részhez érhetének, oda jutván pedig kétségbeesve tapasztalák, miszerint a' rész sokkal magosb vala, hogysem azt elérhették volna. A' megfélemlt katonák tehát visszatérhatlanul futásnak eredtek 's az üldözö carlosiaktól kimondhatlanul szenvedének. Összesen 2 ezer sebesültet 's 400 holtat számíta Oraa. A' lovak pedig majd egy lábíg haszonvetlenekké váltak.

— Aug. 29kén este általányosan kezdék hírleni Munoz halálát; mit azonban sokan már csak azért sem valának hími hajlandók, mivel a' kormányzó királyné még azon este megjelent a' színházban és legkisebb szomorúságot sem mutatott, sőt előadás után szokott esti koesizását sem mulasztá el. — Espartero folyvást Logronoban vesztegel, Latre hadminister pedig betegen fekszik Guadalaxarában. — Munagorri, hir szerint, vesztetni kezdi bátorságát a' morellai szerencsétlenség óta. —

Ujabb madridi hírek szerint Espartero végre csakugyan megtámadni szándékozik Estellát, melly alkalomkor egyszersmind O' Donnell 's Munagorri támadolag fogának föllépni. Elisondo határszéli falu kormányzója Munagorrival egyetértés miatt négy alparancsnokkal együtt fogságba jutott. — A' M. Chronicle egyik levelezője, a' morellai szerencsétlen esemény leírása után e' szókkal zárja levelét: „Spanyolországra nézve nincsen egyéb menekvés, mint közbenjárulás Anglia és Franciaország résziről. Spanyolország végkép elsüllyed, ha magára hagyatva marad. A' morellai eseményt egy évi főnállásra használhatandja a' trónkövetelő vakbuzgó párthiveivel. Gyalázat, hogy a' föld két leghatalmasb 's legműveltebb (most civilised) nemzete, élvezve a' szabadság azon áldását, mellyben a' halalos vonaglás közt pihegő Spanyolország osztolni ohajt, olly rég óta hanyagul nézi küzdését, segély-kölesözés nélkül, melly egyszerre méltányos helyre emelhetné az uralkodó nemzetek közt, és szövetségesévé tehetné Anglia 's Franciaországnak.“

Rendkívüli alkalommal érkezett parisi hírek szerint Madridban a' ministérség megváltozott; elnök 's külminister lett: Frias hg, jogminister Ruis de la Vega tanácsos, ideigl. pénzügyminister de Monte Virgen marq. követ, ideigl. belminister Valgornera marq., ideigl. had- 's tengerész-minister Aldama tábornok.

A n g l i a .

London, sept. 7kén: A' belgák királya 's királynéja hét órai meglehető viharos hajózat után Ramsgateben esti 9 órakor partra szállott. A' révgát tömve vala kíváncsi nézőkkel, kik hangos éljennel fogadák a' kir. párt. Az Albion-Hotelben többi közt ezt mondá Leopold király az udvarló községtanácsi küldöttségnek: „Reménylem, miszerint unokahugomat, Anglia királynéját, időrül időre, azaz valahányszor foglalatosságim engedendik, meg fogom látogatni, 's partraszállásra mindig a' ramsgatei kikötőt használni.“ Másnap (sept. 6kán) reggeli 7 órakor 42 üdvlövés harsoztatá a' léget, 's 8 órakor elindult Windsor felé egész kíséretestül a' két kir. utas: az algyuzásnál egy ember, fájdalom, annyira megsérült, hogy karját el kelle vágni, Leopold király őt font sterlinget küldötté szerencsétlennek, mi bajosan pótolhatandja ki elvesztett karját, mellyel családjának élelmet szerze. — A' hajógyarak ügyelőji magányos intést kapának lehető legrövidebb idő alatt árbozczokkal 's vitorlákkal ellátására valamennyi hadi és szállító hajónak, miből némelyek komoly következményeket vélnek jósolhatni, mivel a' hajók fölkészittetésin e' pillanatban olly hévvel dolgoznak, hogy még vasárnapokon sem szünik meg az általányos munkásság. — A' londoni gabnatörvény elleni társulat, mellynek Grote, az ismért radical követ, pénztárnoka, igen jól tudja használni a' dolgozó osztály mindenütt divatozó ingerültségét, 's népgyűlések tartása által bizonyosb és szilárdabb elvszerűséget törekszik oltani a' hatalmas mozgalomba. A' marylebonci választók sept. 5ikén tartanak gyűlést, mellyben kérelemintézés vált határozattá a' parliament mindkét házához, a' gabnatörvény tökéletes megszüntetésé végett. — Az oudei hg, a' nyugati gyárkerületek beutaztakor, Manchesterit meglátogató, honnan a' Manchester Guardian így ír róla: „Ő magossága nemcsak születésre, hanem termetre is nagy, mert 6 láb-nál magosb 's azonkül igen vaskos. Egy gyárban meg akarák őt kimélni a' lépcsőkön járástól, 's csigán emelek egyik emeletből másikba, mi iránt ekép fejezé ki örömet: „O angolok, ti mindent véghez tudtok vinni a' gözzel!“ Midőn először nagy mérleget pillanta meg 's hallá annak használati módját, megméreté magát, 's bámulva hallá, hogy 322 fontot nyom.“ — A' Schweiz 's Franciaország közti viszályról így értekezik a' M. Chronicle: „Mikép fog a' francia kormány banni Schweizzal, ha az Bonaparte Lajos iránti követelésit egyenesen visszautasítja, vagy létesíthetle-

neknek nyilatkoztatja? A' Constitutionnel véleménye szerint Franciaország ez esetben, követe visszahívása után, négy rendű erőszakhoz nyúlhat, 's ezek: háboru, ostromzár, fölfüggesztése azon schweiziak jövedelmének, kik azt Franciaországból huzzák, 's elkobztatása a' schweizi tulajdonnak minden franciaországi bankban. Ez utóbbi rendszabály lehetlen, az első neveltség; a' két középső azonban létesíthető. Schweizi selyemárak Franciaországon keresztül Amerikába szállításának tilalmazása kellemetlenül fogná ugyan érdekelni a' schweiziakat: de a' bajon azonnal segíthetnének, ha azontul áruikat Bordeaux helyett Genuába küldenék. Félhető itt mindazáltal, miszerint a' francziák ez esetben Ausztria és Sardinia együttmunkálására vélnék számolhatni, mely esetben, ha t. i. az érintett két hatalom kiegyezné a' francia ostromzárú vonalt, Schweiz minden esetre vagy engedni, vagy kereskedési érdekét föloldozni kényserülne. Ausztria és Sardinia azonban olly tetemes segélyt bajosan fogna nyújtani Franciaországnak két hatalmas önzési rugó nélkül, melyek: egészen eloltani a' schweiziakban minden vonzalmi szikrát a' francziák iránt 's jogot nyerni Franciaország hathatós segélye követelhetésire azon esetben, ha a' helvetziai republica bármikor ollyasmit tenni merészkednék, mi Ausztria és Sardinia jogigényivel ellenkezik. Mind ez Franciaország részről igen rossz 's nem szabadelmű politika, 's a' tuileriák kormánya annak követése által olly kellemetlen helyzetbe jöne természetes szövetségesei 's bizonyos ellenségei irányában, hogy az előbbieket elkeserült ellenségekké, imezeket pedig albaratokká változtatná. Ezalatt a' ministerek 's barátik Parisban az egész ügyről olly hangon szólnak, mintha az elintézés már ajtó előtt állana 's teljességgel semmi veszélytől nem lehetne többé rettegni, a' király 's ministerek pedig elhagyják Paris, nem is gondolván, hogy a' körülmények helyzete titkos és gyors tanácskozást vajmi könnyen szükségessé, sőt elkerülhetenné tehetne. Más részről mindazáltal csupa háborúról ábrándoznak a' ministeri lapok, egészen feledve, miszerint azilly fenhangon szólás bizonyosan legmakacsabb ellenállásra ingerlendi a' büszke schweiziakat, ha egyébkint talán készek lettek volna is engedvényekre. — Whalleyben nem rég egy római mulatóház romaira bukkantak. Mintegy három lábnyi vastag földréteg alatt ugyanis két egymásból nyíló szobára 's azokban gyönyörű mosaik padlatra találtak, melyek egyike 32 láb hosszú és 2 l. széles, másika pedig 22 l. hosszú 's 14 l. széles. Egészen véve meglehetősen csépségekben ásak ki a' mosaikot, mely hét színű igen apró kőcsockákból van alkotva. Ugyanazon alkalomkor több darab római pénzre is találtak Konstantin császár idejéből, egyéb régiségekkel együtt. — A' corki lakoma O' Connell tiszteletére augusztus 27dikén következő renddel ment véghez: 550 vendég vala jelen 's azonköl számos hölgy a' karzaton. Midőn O' Connell belépett a' hangászkar e' dalt játszá: „Im a' győző hős közelg“ mellyel eddig csak Wellington herezeget szoktak hasonló ünnepélyeken megtisztelni. Lokoma után az elnök, Crawford, következő áldomást ürte: „O' Connellért! A' haza atyjaért! Neki jutott a' dicsőség megfúhatni Irland fölött a' föltámadási tárogatót, 's tudatni a' világgal, hogy Irland nem holt meg, hanem csak elszunyadt.“ (Hangos „Éljen!“ a' hangászkar e' dalt játszá: „Mult időkre gondoljon Irland!“) A' zaj lecsilapulta után így szóla O' Connell: „Ifju barátim egyike, gyermek, ki 1829 végén szabadult ki az iskolából, sajnálkozását jelenté ki előttem, hogy nem született tíz évvel előbb 's nem küzdhetne velünk a' vallásszabadságért. Én vigasztalám őt, hogy küzdési pályánk még ninesen bevégezve, 's bár mennyit fáradánk eddig, azért még sok az, mit eszközölnünk kell a' haza 's egész emberiség javára. Bánatosan ismétlem most azon mondásomat, mert szükséges annak ismétlése. Mondom Önöknek, még egyszer harezolnunk kell Irlandért. Keveset nyertünk eddig, noha színleg sok törekvésünk sikerült. Minden, mit nyertünk, veszélyben 's bizonytalanságban forog; csak Irland eltökélt akaratja nyerhet 's tarthat meg mindent. Mely fájdalom-érzettel szólok Önökhez ez alkalomkor; egy vigasztalásom azonban még van, 's ez azon büszke szívemelő gondolat, miszerint Irland olly helyzetű, hogy szükségképen kiküzdendű szabadságát, ha önmagához hű marad. (Tetszés.) Reményleni is kábaság, hogy azt helyettünk más eszközölhesse. Soha még nemzet más nemzetet nem szabadíta meg; a' szabadság olly tiszteletű, mellyert minden ember személyesen köteles küzdeni, 's valóban mondhatom: illy tárgy megérdemli a' küzdest. „Örökös rabszolgák, nem tudjátok...?“ De ugy hiszem, nem szükség bevégezniem ez arany mondatát. (Kaczaj 's tetszés.) Irland mélyen érzi a' költő e' szavait, 's épen most sokkal jobban, mint valaha. Mi 1829ben győztünk. Mikép? Saját erőnkkel. (Halljuk!) Okaink nem téríték meg Peel Róbertet; ő megmaradott véleménye mellett, de mi letaszítottuk őt magas polczáról. Wellington hggel sem hitethetők el nézetei fonakságát; de szigoruan küzdöttünk jogaink mellett, 's midőn tovább nem állhatta meg velünk szemközt, győztünk 's megnyertük a' vallásszabadságot. Minő alakban kellene jelenleg Irland politikájának 's helyzetének mutatkozni? Vidor tárgyak helyett, minőknek illy ünnepélyen keringeni kellene, engedjék Önök, hogy olly eseményekről szólhassak, mik nem csupán azokat, kik most szavaimra figyelnek, hanem az egész nemzetet meggyőzzék arról, miszerint e' pillanatban nagyobb 's határozóbb esatára szükség késszülünk, mint valaha. (Nagy tetszés) 1829ben vallásszabadságot nyertünk, 1832ben pedig javító törvényt küzdünk ki Anglia számára. 'S ezt mi tettük, igenis, büszkén ismétlem: az irlandi alsóházi követek küzdék ki Angliának a' javító törvényt. 'S az nem üres kérdés, köztudomásu, miszerint az angol követek többsége ellenzé a' javítást, mivel az angol nép nem bír valódi képviselőséggel; de az irlandi szabadelmű többség legyőzé az angol tory többséget, 's mi győzelmesen kivittuk Angliának azon nagy rendszabályt. Mi mindenkor segítettük az angol nemzetet, midőn reánk szüksége volt; ol'ala'knál állottunk az angol küzdőknek minden vértusában, 's jelenlétünk mindig kedves vala; de Anglia megfélekedék rólunk a' győzelem pillanatiban, 's mig Skótziaival együtt legezészerűbb javító

törvénnyel bír, Irland, a' szerencsétlen Irland, kigúnyoltaték némi nyomoru 's érdektelen javítással. Minek ismétljem az ezután következett időköz történetit? Mindenki isméri azokat, 's minden ember, ki szavaimat hallja, tudja, hogy valót szólok. Nem késtem, miszerint a' kormány valóban szándékozik ő fölsége minden rendű alattvalóinak egyenlőn kiszolgáltatni az igazságot. (Tetszés.) De a' királyné ministerei nem képesek kívánatokat létesíteni 's nekünk az igazságot megadni, mert ninesen arra elég hatalmuk. (Halljuk!) 'S e' tekintetből naponkint szomorubb állapotra jutunk. 1835ben nagy többség szavazott Irland mellett az alsóházban. 1837ben új választás történt, 's még akkor is türehető vala sorsunk; de most már alig tarthatjuk többé fön magunkat. (Halljuk!) 'S miért ez? Anglia természet-elleni káros ellenszenvet érez Irland iránt, 's az angolok előtt szünteleni rágalom-czélappálón hazánk. (Halljuk! Halljuk!) Tudom, Angliában is vannak még böcsületes hazylelkű férfiak, 's alsóházi tagok, kik mély szánakozással viseltetnek hazánk elnyomatása iránt, de ezek, fájdalom! a' tory ellenségeskedés mellett nyomorult helyzetbe sülyyednek 's nem segíthetnek rajtunk. Csaklatkozunk, ha e' néhány férfitől valamit reménylhetni vélünk. A' skótziai követek közt többséggel bírnak ugyan, de az igen csekély 's nem képes legyőzni az angol követek többségét, melly megesküvék Irlandtól elvonni igazságos jogait. Ellenségink tehát majd majd többséget képeznek az alsóházban, a' felsőben pedig egészen elnyomják azokat, kik ügyünkért pártolják. Ha saját erőnkül nem rugtathatunk előre, hátrálásra kényszerítend bennünket Anglia. (Halljuk!) Van ugyan királynénk, kit egy nevelt jeles anyja, hogy fölül emelkedve áll majd minden előítéleten, mellynek fátyola családja egyéb tagjait fődözi, 's ki minden alattvalója javát egyenlőn kívánja 's akarja, hogy minden tagról hulljon le a' bilincs. De mit tehet az ő pusztá akarata? A' ministerek 's lordhelytartó őszintén kívánják javunkat. Ezek minden esetre igen szép vigasztalások; de, fájdalom, mind a' királyné, mind a' ministerek 's lordhelytartó nem képesek jótékony szándékjokat teljesíteni, mert Anglia agyarkodva áll velük szemközt a' parlamentben. Még egy évig tőrjünk csak alázattal e' méltatlanságokat, 's méltányos helyzetre többé soha nem fogunk juthatni. Ha Önöket fölébresztetni lealázottságuk érzelmére, ha fölingerelhetni azon erőkötésekre, miket a' haza Önöktől kíván, ugy nem fogok megszűnni kérelmimmal. (Halljuk!) Testület-javításra vala szükségünk. Anglia és Skótzia számára megnyertük azt, de Irland mindedig hiában eseng érte. Ugy látszik azonban, mintha az irlandi testületek saját szemekben is sülyedtek volna, mert önmagukért pirognak. Ez előtt gúgösek valának, most pedig egészen neveltségig szelidek. Mi lett azon jó barátinkból 's rokoninkból? Hol vannak a' várostanácsi tisztviselők, az aldermanek 's negyedmesterek? Most is hizlalják ugyan magukat közvagyon 's pénztárlópas által; de mindig rettegnek, mint a' patkányok a' csürben, hogy végre csakugyan patkányfogó szakasztja el éltük fonalat. (Kaczaj.) Három évig megtagadá tőlünk Anglia a' testület-javítást; végre most adott ugyan ollyasmit, de annyira rozsat 's rothadt, hogy azt teljességgel nem fogadhatjuk el. Illyen azon törvény, melly a' felsóházból került ki, 's még a' mostani átokterhes rendnél is sértőbb és kizáróbb. Ez azon jutalom, mit Angliától kapánk, azért, mivel harezaiában érette vérünket ontottuk. Azt képzelik az angolok, hogy lábaik alá tiporhatják Irlandot 's hogy Irland tünni fogja a' lealacsonyítást. Mondom nekik, nagyon esalatkoznak. Intem őket, óvják magukat vak indulatosságuk következményi ellen. Irland nem engedni magát lealacsonyíttatni. (Tetszés.) Az óriás-gáttól Clear-fokig, mindenütt egyhangon kiáltand az irlandi nép: „Mi nem engedjük magunkat lealáztatni. Mi nem hagyunk többé méltatlan játékokat üzni magunkkal! Mi hatalmas és elhatározott nemzet gyanánt fogunk föllépni, 's próbáljon gúnyt üzni belőlünk, kinek bátorsága van!“ (Harsogó tetszés.) Mooreparktól Bantryig sehol nem látandnak Önök többé homályban lappangó összeesküvést a' nép közt; de igenis gyülekeket, nagy befolyásu 's fontosságu gyülekeket, fényes nappal, mellyeken a' földbirtokos karöltve jelenik meg a' földmivelővel, 's miért? Tized-eltörlesztésért! (Halljuk!) Mi irlandiak kiterjedt parlamenti választórendszer küzdünk ki Angliának és Skótzianak, 's hálaul korlátolt választásjogot kaptunk, mellyet a' tory szemfényvesztés még jobban megcsontíta, mint eredetileg szándék vala. Igy aztán neveltségese kisebbségre sülyedt hazánkban a' választók száma. De van Angliában bizonyos ujjá alkotó erő, 's azt most hathatós munkálásra kell ébresztenünk. Itt, a' corki grófságban, földbirtokosok hatalmasul ellenzék az ujonnan nyert parlamenti választásjogot, 's vagyonukat 's befolyásukat egészen a' népérdek ellen használák. Következő körülményt kitűnő figyelmökbe ajánlom Önöknek: Angliának 505 képviselője van a' parlamentben, Skótzianak 53, Irlandnak 105, pedig Irland majd 9 millió lakossal bír, holott Anglia csak 16 milliót számít, 's majd ötször nagyobb képviselőinek száma. Anglia hatalmas ország, fejdelmit is tudá szükség esetén fekézni; de hogy egy angol öt irlandival érjen föl, azt hinni soha nem fogom. (Harsogó tetszés, 's kiáltás: „Soha! Soha!“)

„Mi, így folytatá főnebbi beszédét O' Connell, átadók a' ministereknek panaszinkat; ők bizalmunkat kérek, 's mi megajándékoztuk őket azzal. Ők kívánák: oszlassuk föl a' nagy nemzeti társulatot, 's mi azonnal ugy cselekvünk, 's lemondánk az izgatásról. De mit használt ez? Ministerink kilencz hónapig vajudtak, 's mit hoztak világra? Semmit. Vagy, majd ellefedem, igenis hoztak: éretlen gyermeket, az új tizedtörvényt. (Kaczaj.) 'S ez azért történt, mivel az angol grófságok vakbuzgó embeerek legmakacsabb példányit küldék az alsóházba, a' városok pedig csupa megvesztegetett férfiakat. Vakbuzgalom 's megvesztegetés közt szükségkép hiúsulni kelle a' ministerek minden törekvésinek. (Halljuk!) Ön magunk segítségünk tehát ügyünkön 's küzdjük ki a' tökéletes egyenlőséget az angolokkal: az övékhez hasonló testületi javítást, 's tizedszüntetést. (Hangos tetszés.) Ezenkül pedig hasonló parlamenti választási jogot 's különösen méltányos szaporítását alsóházi követinknek, még pedig az angol-

lok rovására, mert ők 25 követet könnyen nélkülözhetnek. (Tetszés.) Sajnálom, hogy ez ünnepi gyülekezet előtt oly hangon kell szólanom, mint valamely nyilvános népgyűlésen; de mindent félre kell tennem, midőn honosimat oly erőfőjtésre serkentem, melyből kitűnik, hogy eddig csak szunnyadtak. Keljenek föl tehát Önök s írják neveiket azok sorába, kik Dublinban az előző társulatba léptek. („Akarjuk! Akarjuk!”) Jelszavunk: „Egyenlőség Angliával az unio alatt, vagy fölbontása az uniónak!” (Tetszés.) Uniofölbontás alatt azonban nem Angliától elszakadást értek, mert mi mindenkor hű kiegészítő része leendünk Angliának. De ugyan veszítene é az által valamit fényéből a királyné palástja, ha irlandi nagy nemzeti ünnepélyeken Irland koronája ragyogand fején, s független irlandi parlamentet fog megnyitni? Küldöttség vándorolja be egész Angliát, s adja tudtára minden követnek, hogy mi nem papir, hanem valódi uniót kívánunk. (Tetszés.) Én minden vallásért egyenlőn szólok s csak az angol roszelelkűség hozott elégtelenséget külön vallás-felekezetünk közé, hogy megosztván az erőt, könnyebben győzhessen. (Tetszés.) Erőszakot s vért nem kívánok. Mint békeohajtó milliónyi csoport követelendjük jogainkat, s örömmel jelenthetem, hogy éjszaki Irland nagyobb része is együtt munkálанд velünk. Ha megtagadják tőlünk kérelmünket, akkor megvallom, más nagyobb remény nyugszik keblemben. Szerencsétlen eszták nem nyomák el Irland szabadságát, s ellenség még soha nem nyargalt, diadalt ünneplve, végig Irland virányin, hanem a' rossz arisztokrácia árulá el hazánkat, még pedig a' nemzet megegyezte nélkül. Irland bizalma által lett rabba. Megvallom, szívem hazai törvényhozóságot ohajt. Mindent, mindent meg kell nyernünk most, vagy örökre fölbontani az uniót. Milly hűn dobog szívem, ha meggondolom, hogy egykor minő dicsőséggel ragyogand a' szabad Irland fővárosára a' napsugár, midőn a' pénzsídik ki lesznek üzetve szabadságunk templomából s helyöket irlandi tanács-tagok foglalandják el; akkor aztán a' dublini palota régi fényét visszanyerendi, s az alkirályt nem testőrség, hanem a' népszerűtete védeni, melyet igazsággal szerze magának, az irlandi alsóházban pedig irlandi elnök igazgatandja az üléseket. Akkor az unio porban fog heverni. Irland pedig szabad leend.“ O' Connell harsogó tetszés közt foglalá el helyét. Az angol radicalok keveset vélnek maguknak ígérhetni ez új igazgatói rendszertől. — Az egyházi választmányok ajánlatára ő föls. a' királyné rendelé, hogy a' durhami püspökség jövedelmének egy része ezentul a' püspökmegye némelly szegényebb lelkészinek fölsejlesztésére fordíttassék. —

Franciaország.

Paris, sept. 9kén: A' perpignani első hadi törvényszék ítéletét azért semmité meg a' vizsgáló bíróság, mivel Sicandot, kit a' nyomozó bíró Oranban, mint terhelő tanut, kihallgata, Perpignanba érkezte után a' jelentés-tevő kapitány nem voná újra kihallgatás alá, mikép azt a' törvények parancsolják. A' hadminister következő nyilatkozványt bocsáta közre a' Moniteurben: „Több lap állhatatosan hirli, miszerint a' hadminister puska-szállítáznál Abdelkader részére fölhatalmazást adott 20 ezer franknyi nyereség-zsarolásra; mi határozottan nyilváníttjuk, hogy a' hadminister soha senkit nem hatalmoza föl nyereség-esikarásra.“ Valóban meg kell vallani, a' hadminister jobban elutasítá Bugeaud tábornok ráfogását Molé gr. hebegésinél, mik teljességgel nem tisztítják ki egészen az ocsmányságokban részesülés vádjá alul. Mindenki méltán bámul, mikép vala képes e' tábornok törvényszék előtt nyíltan olyasmiket mondani, mikről a' hadminister semmit sem akar tudni. A' közvélemény ezek után még határozottabban Brossard s Bugeaud ellen fog nyilatkozni. — A' szardíniai kikötőkben folyvást élénkül készítenek hadi-szereket a' trónkövetelő számára, mely körülmény Molé s a' szardíniai követ között. sept. 7kén komoly szóalkozásra szolgált alkalmul. A' minsterelnök, mint mondják, nem igen válogatá szavait, s végre egyenesen oda nyilatkozék, hogy a' szardíniai kikötőkre nézve komolyszerű fölvigyázást fog életbe léptetni. Némellyek már azt is tudni akarják, hogy Massieu de Clerval parancsi alatt hajóhad induland nem sokára a' szardíniai kikötők ellen. — A' Gazette d' Auvergne egy levelét közli Chateaubriand urnak, melyben különösen e' hely érdek: „Használám utazásomat emlékiratim azon helyének kiegészítésére, mely Bonaparte partra szálltát tárgyazza Elbából jöttkor, ha netalán a' helyzet-leírásban valamikép hibáztam volna. A' juani tengeröllet éjjel látogatám meg. Vezetőm ugyanazon földműves vala, ki a' híres utazót Elbából érkeztek elfogadá. Nem sokára ismét munkához fogok, s két év alatt hihetőleg bevégzendem emlékiratimat.“ — Milly lábón áll az afrikai kormányzat ügye, a' Toulonnais következő közleményéből is kiviláglik: „A' constantinei hakem, kit Negrier tábornok gázságai miatt hivatalától megfoszta s börtönbe záratott, Negrier eltávozta után azonnal ismét megnyeré előbbi hivatalát. Láthatni tehát, mikép e' derék tábornok aldozatul esett egy mór eselszövőnek. Egyébiránt Valée tábornok következő okokból helyez oly rendkívül nagy bizalmat a' hakemben: Constantine elfoglaltatása után rettegni kezdé Valée azon nagy felelősségtől, mely vállalt nyomá, s pillanatnyi zavarából minden eselszövő hasznot törekvők csikarni. Némellyek ezek közül Ben-Kerimet kívánák parancsnokká nevezettni, hogy vele a' sarszölásokban osztozhassanak; Ben-Kerim azonban, félvén, hogy a' francia őrég egykor elhagyandja e' várost, nem meré elfogadni e' fontos hivatalt, s így Valée Amudát választá meg hakemnek, ki folyvást pénzelgeté zsarolásiból azokat, kikről tudá, hogy a' tábornagra tete-mesb befolyással bírnak. Negrier, mint tudva van, letevő hivatalából Amudát számos nyilvános rablási miatt; Gallois azonban, Negrier utódja, vakon tisztelvén Valée minden intését, azonnal ismét méltóságra emelé a' csalfa hakemet, még pedig erőszakosan, mert a' kalifa, vitéz öreg török, csalárdnak nyilványítá Amudát, az aga és milahi helytartó pedig nyíltan kimondák, hogy rabló parancsi alatt szolgálni teljességgel nem fognak.

Az egész lakosságot igen fölingerlé e' méltatlanság, s nyilvános helyeken is kimondák az arabok, miszerint ők több igazságot vártak a' francziák kormányrendszerétől. Napfényre jött még többi közt az is, hogy a' hakem Bernelle tábornoknak 6 ezer frankot ajándékozott. S most mind e' mellett mégis visszanyeré hivatalát, holott az egész népség csak közrablót kénytelen személyében utálni.“ —

Belgium.

Belgiumban a' vasuti rendszer ellen, mind a' mellett hogy az ott legkelőbb divatra kezd kapni, napról napra több a' panasz azon iszonyu rendtelenségek miatt, melyek körüle történek. Ugyanis a' vasutak igazgatása a' kormány fölügyelése s kezelése alatt levén, ennek hijányai: lehaság s gondatlanság, kivált pedig egyes hátramaradásoknál késő orvoslás és halogatás ottis csak ugy otthoni, mint minden egyéb nyilvános vállalatnál, mely nem magányosok kezében van. Aug. 22én egyedül a' mechel mi vasut-állomáson 19,500 jel osztatott ki az azon napi elutazásokra négy különböző irány felé, mi számszerint mintegy 40 ezer személyre ment. A' tolongás, még mielőtt a' kocsik és mozgonyok, melyek az utasokat fölveendők valának, megérkeztek, oly nagy lón, hogy a' gyűlö-terekben, honnan a' fölülés történni szokott, az utasok minden tiszt és rendőri helyet elfoglaltak, a' felügyelőket s katonákat elűzték s magok lettek kezelőji az egész intézetnek. A' kocsik erre még csak egy pár óra mulva érkeztek meg, s illy sok népnek csak mintegy harmincz. Egy valóságos ostrom következék a' ki- s fölszállani akarók közt s minthogy az utóbbiak száma oly iszonyu volt, képzelhetni a' tolokadást és ledobást meg a' fejeken, vállakon mászkálást, mit a' szegény leszállani akaróknak a' fölrohanóktul kiállani kelle. Egy egy mozgonyt, mely 30 személynél többet nem fogadhatott volna föl, legalább is 50 lepett meg, mely miatt a' hátul-só vastollak meghajlottak. Hijába figyelmeztették az előjött tiszt és rendőrök az utasokat a' történéthető veszélyekre, hijába akarák a' szekereket összefüggesztő láncokat elmetzeni s ugy az utasokat ott hagyni, senki helyéből, melyet oly vitézi ostrommal foglalt el, nem mozdult. A' tisztség kénytelen lón új mozgonyokat állítani elő s a' sokaságot ugy osztani föl; pedig mind e' mellett is ezernél több utas maradt még hátra délutáni indulásra. Kérdjük történt volna e' illy zavar, ha a' tisztség külön indulásokra osztja vala ki s talán akkor is szorosan csak a' vállalkozási erőhöz képest az utazási jegyeket? Más hírlapok ismét lassulják a' haladást a' vasutakon, s mondják, hogy néha az utasok lassúság mellett unalombul inkább leszállnak s gyalog ballagnak a' pálya mellett. Az indulás gyakran 2—3 órával később történik a' kiszabott időnél; tűziszerek s víz ritkán van kellő mennyiségben a' rakodó állomásokon készen s a' t. Minap Termonde-nál maga a' király is két órával tovább várakozott az illető kocsik megérkezésére a' kiszabott időn tul. Meggondolván a' vasutak nagy keletét Belgiumban, valóban iszonyu károsnak látszik annak haladását illy nemleges (negatív) akadályokkal a' nép hitelében sülyesztetni. Ugyanis hivatalos jegyzék szerint a' belga-vasutpályán auguszt. első tíz napjában az utasok száma 63,348, a' következett másik tizedben pedig 113,121 személyre ment s a' jövedelem 242,434 frankra.

Belga lapok szerint a' belga papság fontos irományt kapott e' napokban Rómából, melyben a' pápa az illető szertartást határozza meg a' vegyes házasságoknál. — Vervier város községtanácsa is aug. 22dikéről fölírást intéze a' királyhoz a' belga birtok eldaraboltatása ellen. —

Aug. 12én nyiták meg a' Gent és Brügge közti vasutat; a' brüggei állomáson ő felségök számára különös hely volt készítve. Coppieters T' Walant polgármester vasutat tárgyazó beszédet tartá, mire a' király kevés szókkal válaszolt. 160 személyre adott lakoma zárá az ünnepélyt.

Törökország.

Konstantinápolyi levelek szerint Bell, a' Vixen tulajdonosa, lengyel serget akar létegesíteni s a' cserkeszekkel egyesülten országukat védeni; erre Standard, a' tory lap, következő jegyzést tesz: „Meg vagyunk győződve, hogy azon nyugateurópai lengyel szökevények, kik e' vállalathoz szándékoznak csatlakozni, Anglia résziről kész segélyt kapandnak.

Hollandia.

Guianai révpárti hírek szerint Verveer tábornok, a' vezérsege alatti hadszállítvánnyal szerencsésen oda érkezék; a' hadszállítvány köztudomás szerint az ott kiűtött rabszolga-zendülés elnyomására küldetett. —

Hágai aug. 26ki híre szerint Fabriciust, ki még soha nem volt Hollandiában, igen jól fogadták, mert magát tökéletesen igazolá s a' hollandi kormányának hosszú diplomatai pályája alatt számos lényeges szolgálatot tón. — Az itteni kormány husz pattantyus hadnagyot és harmincz pattantyus altisztet szölit fel, Keletföldiában önkénytes szolgálat-fölvállalásra. A' tisztek ingyen utazáson kívül 1500 fr. kárpótlási pénzt kapandnak. — A' minsterség folyton munkás az amsterdam-arnheimi vasutépítés elkedetésének mentülelőbbi eszközölhetésén.

Schweiz.

A' szövetséggyűlés elnöke közleményiből, Napoleon Lajos kiűzetését illetőleg, a' többi közt az is kiviláglik, hogy mielőtt a' kiűzetést tárgyazó jegyzéket Schweizzal közölték, Poroszország, Ausztria, Baden és Oroszország láták, olvasák és egyezéseket adák reá. Morier angol követ Montebello hghéz irományt intéze, mely a' mennyire hízeleg a' francia követnek, annyira gunyoló a' szövetségre nézve. —

A' szövetségi gyűlés sept. 3kán Franciaországnak Napoleon Lajos kiűzetését illető kívánata fölötti határozást jövő oct. 1jeig elhalasztá.

Gabonaár sept. 21én: Tiszta búza 140, 120, 110; Kétszeres 95, 88, 80
Rozs 78, 74, 67; — Arpa 74, 70, 64; — Zab 49, 47, 44. —
Kukuricza 90, 80, 70; — Köles 88; — Kőle -kása 100, 140;
váltó garas.